

वित्तीय जानकारी इकाईद्वारा अनुशिक्षण कार्यक्रम सम्पन्न

राष्ट्रको वित्तीय सुरक्षालाई सुदृढ पार्न सक्रिय कदम चाल्दै वित्तीय जानकारी इकाईले नेपालमा हाल विकराल बन्दै गइरहेको आधुनिक डिजिटल ठगी विरुद्ध लड्न नियामकहरू, कानून कार्यान्वयन गर्ने निकायहरू, र बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू बीच महत्वपूर्ण संवाद र सहकार्यलाई थप मजबुद

साइबर ब्यूरो र वित्तीय जानकारी इकाई (FIU-Nepal) नेपालका अधिकारीहरूको पनि उपस्थिति थियो ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा goAML सञ्चालन निर्देशिकाको संस्करण ३.१ को कार्यान्वयन अवस्था,

बनाउने मुख्य उद्देश्यका साथ एक अन्तरक्रियात्मक अनुशिक्षण कार्यक्रम आयोजना गर्‍यो । मंसिर ३ गते बुधवार, इकाईको बैठक कक्षमा आयोजित अन्तरक्रिया कार्यक्रममा, इकाईले goAML Operational Guidelines तथा रिपोर्टिङ्गका सम्बन्धमा साथै हाल टड्कारो समस्याको रूपमा पहिचान भएको “SMC App” सम्बन्धी Fraud/Scam र सो बाट उत्पन्न बढ्दो खतराबारे छलफल सम्पन्न गरेको छ ।

कार्यक्रममा सबै 'क' वर्गका वाणिज्य बैंकहरू र राष्ट्रिय स्तरका विकास बैंकहरूका AML/CFT अनुपालना अधिकारीहरूको सहभागिता थियो । साथै NCHL र Fonepay लगायतका भुक्तानी प्रणाली सञ्चालकहरू (PSOs), eSewa, Khati by IME लगायतका भुक्तानी सेवा प्रदायकहरू (PSPs) का प्रतिनिधिहरू, नेपाल बैंकर्स संघका प्रतिनिधिहरू, नेपाल प्रहरी

कार्यान्वयनका क्रममा देखा परेका चुनौतीहरूबारे छलफल र व्यवहारिक समाधानका उपायहरूको पहिचान र खोजी गर्नु यो कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य रहेको थियो । निर्देशिकाको संस्करण ३.१ को एक प्रमुख व्यवस्था बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले गर्ने प्रत्येक कारोबारको दुवै पक्षको न्युनतम विवरण (Contra Entry) अभिलेख राख्नु र कारोबार गर्ने दुवै पक्षमा सो विवरण उपलब्ध हुनु रहेको छ । वित्तीय अपराध अनुसन्धानमा अनुसन्धानकर्ताहरूको लागि मनीट्रेल पत्ता लगाउन यो व्यवस्था अत्यावश्यक रहेको छ । फोनपे प्रतिनिधिका अनुसार कारोबार गर्ने दुवै पक्षमा सो विवरण उपलब्धहुने गरी फोनपेले आफ्नो प्रणालीलाई परिस्कृत गरेको र सो प्रणालीमा हालसम्म जम्मा ३० बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले स्तरोन्नति गरेका छन् ।

कार्यक्रममा नेपालमा हाल विकराल बन्दै गइरहेको आधुनिक डिजिटल ठगी “एसएमसी एप” (SMC App) बारे नेपाल प्रहरी, साइबर ब्यूरोका डीएसपी सुन्दर तिवारीले विस्तृत प्रस्तुति प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । डीएसपी तिवारीले अनलाइन ठगीसम्बन्धी विभिन्न तथ्याङ्कहरू प्रस्तुत गर्दै भने आ.व.

IV Index	Period and Scale	Category	Grand Amount	Count
1	Reported Cases in CB	Social Media Hacked/Fake ID	15,509,399.00	274
2		Phishing (Unauthorized phone calls & Video Messages)	12,007,740.00	81
3		Bank/Wallet Hacked (OTP Phishing Link/Screen Sharing)	63,448,636.37	324
4		Lottery/Gifts Parcel/Money-Chinese Lottery	95,000,000.00	314
5		Foreign Employment	5,112,719.00	19
6		Boundary cartography	5,411,100.00	8
7		Video Sharing & Blackmailing	2,250,200.00	20
8		Online Job (Telegram/Instagram/WhatsApp) Task	338,219,300.00	501
9		Crypto Currency/Business Forex/Trade/Online Investment	2,427,822.00	21
10		Master Card/Gaming Card/UC/Money Exchange	792,528.00	17
11		Online Marketplace/Online Shopping	15,141,710.00	267
12		Online Ticketing	495,454.00	5
13		FTI/Interview Date Book/Online Tuition	527,500.00	6
14		SMC Scan	63,913,571.82	84
15		Others	24,587,872.00	10
Total			319,590,000.00	1,000

आ.व. २०८२/८३ को हालसम्म साइबर ब्यूरोमा यस “एसएमसी एप” ठगीसँग सम्बन्धित ८३ गरी लगभग २,००० उजुरीहरू परेका छन् जसको ठगी रकम करीब ६५ करोड रहेको छ । डीएसपी तिवारीले जानकारी दिएअनुसार यस ठगीमा मनी म्युलको रुपमा प्रयोग भएका ८६१ खाताहरू पहिचान भइसकेको तर Contra Entry उपलब्ध नहुदा मनीट्रेल पत्ता लगाउन कठिन भई वित्तीय अपराध अनुसन्धान प्रभावकारी हुन नसकेको जानकारी दिनुभयो ।

डीएसपी तिवारीका अनुसार यस किसिमका जटिल वित्तीय कारोबारको जालोमा, यसको प्रमुख व्यक्ती र वास्तवीक धनी पत्ता लगाउनु नै सबैभन्दा ठूलो चुनौती बनेको छ । उँहाले बैंक तथा वित्तीय

संस्थाहरूलाई अनुरोध गर्दै भन्नुभयो, “हामी सबै बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई आग्रह गर्छौं—आ—आफ्ना संस्थामा रहेका खाताहरू सावधानीपूर्वक स्क्रिनिङ गर्नुहोस्, शंकास्पद गतिविधि

पहिचान गरी रिपोर्ट गर्नुहोस्, र समग्र मनी ट्रेल पत्ता लगाउन गर्न नेपाल प्रहरीलाई सहयोग पुर्याउनुहोस् ।” उनको भनाइलाई समर्थन गर्दै इकाईका सहायक निर्देशक कमल पौडेलले goAML Operational Guidelines for BFI 3.1 को पूर्ण कार्यान्वयन अब अनिवार्य भएको स्पष्ट बनाउनुभयो । उहाँले थप गर्नुभयो, “यदि हरेक बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले कन्ट्रा इन्ट्रीहरू सही र पूर्ण रूपमा अभिलेख राखिदियो भने, वित्तीय अपराध अनुसन्धानमा अत्यावश्यक रहेको मनी ट्रेल पत्ता लगाउने प्रक्रिया अत्यन्त सरल र सम्भव हुन्छ । यसले आपराधिक नेटवर्कको पहिचान गर्न र यस्ता ठगीका योजनाका मुख्य व्यक्तीहरू, वास्तवीक धनीहरू पहिचान गर्न महत्त्वपूर्ण मद्दत गर्छ ।”

कार्यक्रममा इकाईका उप-निर्देशकद्वय विष्णु प्रसाद गुरागाई र सचिन राज पियाले “एसएमसी एप” ठगीसँग सम्बन्धी अनुसन्धानलाई प्रभावकारी बनाउन सबै क्षेत्रको समन्वय, छिटो छरितो सुचना आदान प्रदान गर्ने कार्यका साथै, जनचेतना जगाउने कार्य गर्नुपर्ने आवश्यकता औल्याउनुभयो ।

सहभागीहरूले आफ्ना प्रत्यक्ष अनुभव र जानकारीका आधारमा “एसएमसी एप” ठगी पत्ता लगाउने केही उपायहरू प्रस्तुत गर्नुभयो जसमध्ये एक लेभलमा समान वा मिल्दोजुल्दो रकमको कारोबार हुने, कारोबार बैंकिङ समयको सीमाबाहिर पनि हुने आदि रहेका र यस्ता गतिविधिहरूलाई प्रभावकारी रूपमा रोक्न ‘डिभाइस ट्र्याकिङ’ जस्ता प्रविधि उपयोगी हुन सक्ने सुझाव दिएका थिए । सहभागीहरूले थप सुझाव दिँदै नेपाल राष्ट्र बैंकले विदेशी विनिमय सम्बन्धी एकीकृत निर्देशनलाई थप अधाबधिक गरी जारी गर्न र सीमा-पार कारोबारमा कडाइ

ल्याउन अनुरोध गर्नुभयो । यसले भर्चुअल करेन्सीमार्फत हुने सम्भावित मनी लण्डरिङलाई रोक्न पनि महत्त्वपूर्ण योगदान पुर्याउनेछ भन्ने विश्वास व्यक्त गरका थिए ।

कार्यक्रमको अध्यक्षता इकाईका उपनिर्देशक केशव प्रसाद रिमालले

गर्नुभएको थियो । उहाँले यस्ता ठगीहरुको रोकथाम र निराकरणको लागि अन्तरनिकाय समन्वयको आवश्यकतालाई जोड दिनुभयो। उहाँले दिर्घकालीन समस्या समाधानको लागि इकाईले जारी गरेका नीति कार्यान्वयनको महत्वमा जोड दिनुभयो र समन्वयको लागि नेपाल बैंकर्स संघ (NBA), डेभलपमेन्ट बैंकर्स संघ नेपाल (DBAN), नेपाल प्रहरी साइबर ब्यूरो र सबै सहभागीहरूलाई सहकार्यको लागि धन्यवाद दिनुभयो ।

कार्यक्रमको सञ्चालन इकाईका सहायक निर्देशक कमल पौडेलले गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा नेपाल प्रहरी, साइबर ब्यूरोले लिखित रुपमा अनुसन्धानमा सहयोगको लागि इकाईमार्फत अनुरोध गर्ने, अनलाइन ठगीसम्बन्धी थप क्विडहरू उपलब्ध गराउने, मनी म्युलको रुपमा पत्ता लागेका खाताहरुको विवरण उपलब्ध गराउने, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले प्रदान गरिएका क्विडहरू प्रयोग गरेर खाताहरुको स्क्रिनीङ्ग गर्ने र शंका लागेमा नियमानुसार शंकास्पद कारोबार रिपोर्टहरू (STRs) फाइल गर्ने लगायत सहमतिका साथ कार्यक्रम समापन भयो ।